

HUMANISMUS A RENESANČNÍ POČÁTKY NĚMECKÉHO DIVADLA 15. / 16. STOLETÍ

NĚMECKO / RENESANCE

○ Rozvoj humanistického dramatu

- latinsky psané hry
- většinou se neinscenovaly
- vliv antických autorů (Terentius, Plautus, Seneca, Sofokles, Euripides, Aristofanes)

NĚMECKO / RENESANCE

○ Johannes Reuchlin (1455 – 1522)

- významný humanista, profesor v Tübingen (řečtina, hebraistika... mystik – studoval kabalu)
- **Sergius aneb Prázdná hlava**
Sergius sive capitis caput
(latinsky napsaná hra)

NĚMECKO/ RENESANCE

○ Konrad Celtis (Celtes)

(1459 – 1508)

- mytologicko-alegorické hry na počest císaře Maxmiliána I.
- objev rukopisů Hroswithy von Gandersheim (v klášteře St. Emmeram u Řezna)
- **Opera Roswithae** (vyd. 1501)
- **Ludus Dianae (Hra o Dianě, *latinsky*)**

CONRAD CELTIS / AMORES

NĚMECKO / RENESANCE

○ Hroswitha von Gandersheim

(Roswitha...)

(kolem 935 – kolem 975)

- šest dramatických textů (960 – 970)
- podle Terentia
- dialogizované legendy
- křesťanská protiváha Terentiovi
- zobrazování nepravostí – memento pro čtenáře
- láska pozemská *versus* láska nadpozemská, duchovní

NĚMECKO / RENESANCE

○ Hroswitha von Gandersheim

- „Je lidské hřešit, je d'ábelské v hříchu setrvávat.“
- **Pád a obrácení Marie, poustevníka Abraháma neteře**
- **Vzkříšení Drusiany a Kalimacha**

NĚMECKO / RENESANCE

Hroswitha von Gandersheim
(Albrecht Dürer)

○ Martin Luther

1483 – 1546

*(portrét od Lucase
Cranacha)*

NĚMECKO / RENESANCE

○ MARTIN LUTHER

- 1517 – přibil na vrata kostela ve Wittenbergu 95 tezí
- protest proti odpustkům
- návrat k Bibli jako zdroji křesťanské víry (Lutherův překlad Bible)
- velký ohlas a podpora mezi obyvatelstvem
- odpor oficiálních církevních kruhů – disputace atp.
- reformace (protestantismus)

NĚMECKO / RENESANCE

- selská válka (1524-1526)
 - úsilí o rovnoprávné postavení vesnického obyvatelstva
- Luther je proti obrazoborectví
 - výchovná tendence divadla
 - x Kalvín, Zwingli, angličtí protestanti...

NĚMECKO / RENESANCE

- **protireformace**
- dogmata katolické víry
- motiv „memento mori“ – pokora, pokání
- jezuitské divadlo (řádová divadla)
 - od poloviny 16. stol.
 - morality, biblické drama

NĚMECKO / RENESANCE

- měšťanská lidová hra
(masopustní hra, drama mistrů pěvců)
- latinské a německé školní drama
- latinské a německé drama

NĚMECKO / RENESANCE

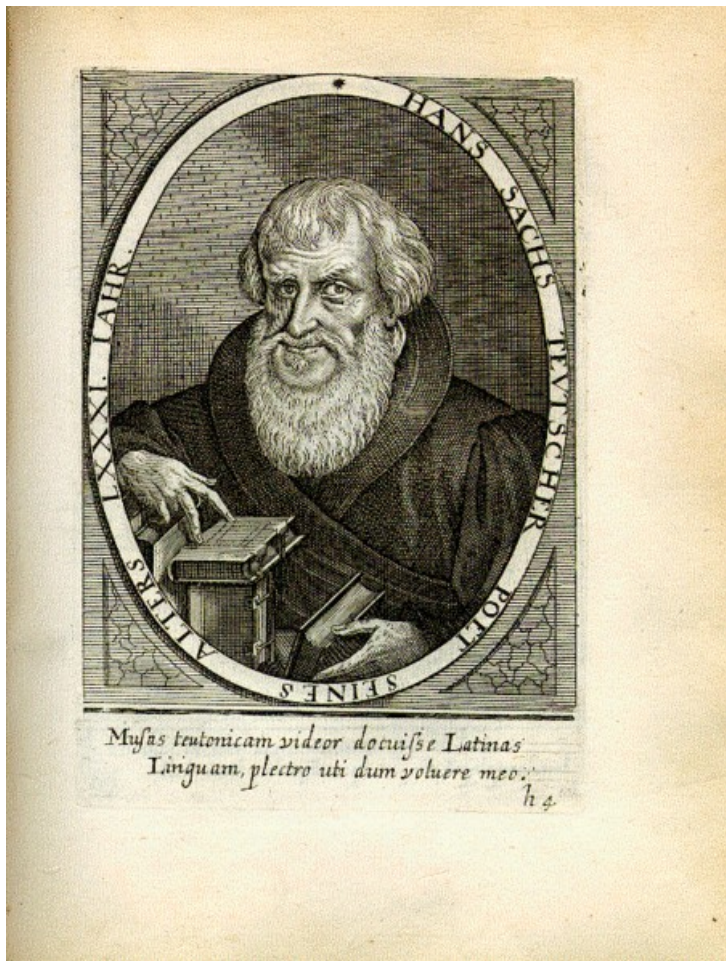
○ mistři pěvci

- snaha napodobit minnesängry
- sebezprezentace
- umění jako „řemeslo“
- školy pro básníky (5 stupňů)
 - žák, přítel školy, zpěvák, básník, mistr
- **Hans Rosenplüt**
- **Hans Folz (Pfolz)**
- **Hans Sachs (Norimberk)**

HANS SACHS

„SCHUMACHER UND POET DAZU...“ / „ŠVEC A K TOMU
BÁSNÍK...“

NĚMECKO / RENESANCE

- **Hans Sachs** (1494 – 1576)
 - cechovní řemeslo a učení Lutherovo
 - antika, italská renesance, mýty, ságy, bajky světové literatury, biblické náměty, současné německé předlohy...
 - burleskní humor (nevybírává komika hrubšího zrna...)
 - několik desítek „šprýmů“ (masopustních her)

NĚMECKO / RENESANCE

- Hans Sachs
 - **Kocourkovské právo**
 - **Posel z ráje**
 - **Zloděj koní ve Fuenssingu**

 - **Wittenberský slavík**
(oslava Martina Luthera)

NĚMECKO / RENESANCE

- **Latinské a německé školní drama**
- **Nikodemus Frischlin**
(1547 – 1590)
 - latinsky, také německy
 - **Svatba v Káni** (německy)
 - **Obživlý Julius** (latinsky)

NĚMECKO / RENESANCE

○ styl uvádění

- důraz na slovo (protestantské hry)
- vizuální stránka (katolické hry – řádové divadlo)
- začíná se hrát v budovách
- deklamace, jen okrajově doplněno gesty a mimikou

NĚMECKO / RENESANCE

○ 1586

první vystoupení anglických herců v Německu

- skupiny z anglického venkova
- cíle: Skandinávie, Německo, Rakousko, Čechy
- „odvar“ anglických představení, ale na kontinentu cosi nebývalého
- akce, hudba, nádherné kostýmy...
- německé divadlo: důraz na slovo (školní divadla, mistři pěvci...)

NĚMECKO / RENESANCE

○ **jazyková bariéra**

- důraz na mimické prostředky
- krácení textu, soustředění na hlavní příběh, na akce

NĚMECKO / RENESANCE

- **1599 – v představení v Münsteru „blázen“**
- později:
Hanswurst, Stockfisch, Pickelhering...
(Honza buřt, Sušená ryba /treska/, Uzenáč...)
 - říká německy vtipy v mezihrách
(když se herci převlékají na další výstup)

HANSWURST

NĚMECKO / RENESANCE

○ Hanswurst

NĚMECKO / RENESANCE

- **postupný přerod anglických komediantů na německé**
 - přelom 16. a 17. stol. – přechod na němčinu
 - vznik německých divadelních skupin („anglické skupiny“)
 - kolem r. 1650 se hraje už pouze německy

NĚMECKO / RENESANCE

○ Kde se hraje

- na šlechtických dvorech (velké zámecké sály)
- na tržištích (narychlo postavené boudy)
- v hostincích
- v plesových domech
- na radnici
- v šermířských školách apod.

NĚMECKO / RENESANCE

○ jeviště

- pódium
- vzadu a na bocích – výkryt závěsy
- jeviště podle anglického vzoru
- jeviště holandského typu
 - rozděleno oponou na dvě části
 - hraje se vpředu – neutrální prostor
 - odhalení zadního jeviště – dekorace
 - kulisové jeviště (později)

NĚMECKO / RENESANCE

○ repertoár

- William Shakespeare
- Christopher Marlowe
- Ben Jonson
- Robert Green

- **v 17. stol.:**
Calderón, Lope de Vega, Molière...

NĚMECKO / RENESANCE

○ jazyk

- místo anglického verše – německá próza (lépe se improvizovalo)
- vliv „úřednické“ němčiny
- místo vtipnosti – oplzlosti
- místo slavnostního patosu – úřednický kancelářský styl

NĚMECKO / RENESANCE

- daň městu
- volné vstupenky pro magistrátní úředníky

